

Samlingsarbejdet i coronaåret 2020

Ligesom alt andet på Steno Museet har arbejdet på samlingsområdet i 2020 været præget af coronaen. Dels fordi nedlukningerne gav væsentlige begrænsninger, dels fordi pandemien nærmest inviterede til indsamling af materiale, som havde med den at gøre.

Steno Museets medarbejdere har i en stor del af året været nødt til at arbejde hjemmefra pga. den fysiske nedlukning af Aarhus Universitet. Derfor er der mange af de sædvanlige samlingsaktiviteter, som har været vanskelige eller helt umulige at gennemføre. F.eks. fysiske møder med donatorer og håndtering af genstande i større omfang.

Nye muligheder og opgaver
Situationen har til gengæld åbnet nye muligheder. F.eks. har der ikke været ret meget snavs at komme efter i publikumsområderne for museets rengøringsfirma, som af kontraktmæssige årsager er mødt på arbejde som sædvanligt. Det har vi udnyttet til at få gjort grundigt rent i magasinerne.

Det i høj grad computerbaserede hjemmearbejde har også gjort det oplagt at gennemgå posterne i registreringsdatabasen for fejl og mangler. Så det er vi i fuld gang med, ligesom puklen af uregistrerede genstande er blevet reduceret med flere hundrede.

Samlingsleder Hans Buhl har også svaret på en del forespørgsler til Aarhus Universitets historiske samlings, som blev overført til Science Museerne fra starten af 2020 i forbindelse med den tidligere universitetshistorikers pensionering. Det forventes, at der i løbet af i år vil blive ansat en ny universitetshistoriker på Science Museerne.

Videnskabs- og medicinhistorisk indsamling

På indsamlingssiden har det været et år uden større, samlede sager.

På det videnskabshistoriske område er der blot indsamlet enkelte måleapparater samt nogle mobiltelefoner og et par lommejernsyn i forbindelse med museets igangværende indsamling af hverdagselektronik.

Derudover har vi sagt nej tak til en række henvendelser.

Den medicinhistoriske afdeling har derimod været optaget af at dokumentere, hvordan coronasituationen har påvirket danskerne, høj som lav, i allerbredeste forstand.

Coronadagbog

For over et år siden begyndte den medicinhistoriske inspektør, Morten Skjoldsgaard, at skrive "Coronadagbog" og bevare forsider og artikler fra trykte dagblade om den nye pandemi. Dagbogen er i dag nået til side 36, og stablen med avisartikler er 20 cm høj.

Det er tankevækkende at genlæse de første ekspertvurderinger af epidemiudbuddet i Kina for over et år siden. Overlæge Tyra Grove Krause fra Statens Serum Institut udtalte 23. januar 2020 om situationen i Kina: "Jeg tror næppe, at der kommer nogle nye rejserestriktioner. På baggrund af det vi ser nu, ser den ikke ud til at være så farlig". Kollegaen Kåre Mølbak vurderede samme dag: "Umiddelbart virker det ik-

ke supersmitsomt, for så havde man set en større spredning, men omvendt er det altid kun toppen af isbjerget, man registrerer”. Kinas meddelser om ikke den største, og verden blev meget klogere på den nye virus fra Wuhan.

Den første patient på dansk jord dukkede op 27. februar, en TV2-journalist, som transmitterede til hele Danmark fra sin hjemmekarantæne. Et par dage efter holdt Morten foredrag om epidemierne AIDS og SARS og var nødt til at til-

føje noget om corona, fordi landet på det tidspunkt var i alarmberedskab. I coronadagbogen noteredes: “Det er jo interessant. Situationen forandrer sig jo fra dag til dag. Vi ved ikke, hvor det ender”. Uforudsigeligheden har historisk set været reglen og ikke undtagelsen ved de store pandemier.

Coronapynt og demonstrationer

Forrige nummer af *Stenomusen* fortalte om indsamlingen af bl.a. værnemidler

og børns bidrag til *Politikens* tegnekonkurrence under nedlukningen. Sidstnævnte førte til pop op-udstillingen *Corona – med unges øjne*, som museet producerede på rekordtid, 22 dage, således at den var klar til sommergæsterne. Den indeholdt 40 tegninger i temaer som “En forandret hverdag”, “Håb” og “De syge”. Der var også dagbøger fra 8. klasses elever fra Fælleshåbsskolen ved Vejle samt et tegnehjørne til publikum.

Kort før jul dukkede *Politikens* Bagsiden op med endnu et interessant initiativ med indsamling af læsernes “coronapynt”. Museet skrev til bagsideredaktøren, og flere læsere donerede coronaengle, coronajulekugler, julehjerter flettet af mundbind og sågar et coronatestcenter lavet af brunkagedej og glasur. Morten var meget begejstret, fordi juletraditionerne står mejslet i sten over det danske land. Så hvis coronaen kan få plads i julens udsmykning, er det et kraftigt vidnesbyrd om, at 2020 var et helt specielt år i Danmarks- og verdenshistorien.

Som kulturhistorisk museum indsamlede museet en række andre vidnesbyrd om den udmattende epidemi,

Coronaen kravlede ind i juletraditionerne. Ejeren af dette hus, Peter Klingenberg, har en tysk mor, som bage kagehuse i hans barndom.
Foto: Peter Klingenberg

bl.a. et skilt “Nej til tvangs-vaccination”, som illustrerer, at nogle borgere protesterer mod statens stramme regulering af danskernes dagligdag. Organisationen “Århus vågner” organiserer hver fredag demonstration foran Aarhus Rådhus mod coronarestriktioner som maskepåbud eller vacciner, som ikke er undersøgt godt nok, ifølge organisationen. Den modsatte reaktion fra borgere dukkede op i et indsamlet materiale fra Sundhedsstyrelsen, hvor en stak takkekort til Søren Bro-

6-årige Ibens “Glade corona” fra udstillingen Corona – med unge øjne. “Den er glad, fordi den ikke er farlig for børn. Den har hugtænder, fordi den er farlig for oldemor”, forklarede Iben.

strøm vidnede om andre borgeres opbakning til myndighedernes indgriben i hverdagen. Under den første nedlukning sendte en vestjysk sygeplejerske en buket blomster til ham og skrev: “Kære Søren Brostrøm. Med denne buket en opmuntring og anerkendelse for din høje faglighed og fantastiske evne som beroligende kommunikator. Vi kunne helt ærligt ikke få en bedre styrmand end dig.”

Hans Buhl og

Morten Arnika Skydsgaard

Spolorme og bloddyrkning

Steno Museets medicinhistoriske samlingsmedhjælper har på det seneste registreret en større indsamling fra Klinisk Mikrobiologisk Afdeling på Viborg Sygehus. Her fortæller hun om samlingen og sit arbejde.

I 2018 blev Steno Museet kontaktet af tidligere overlæge Helga Schumacher fra Viborg Sygehus. Hun havde en samling fra hospitalets Klinisk Mikrobiologisk Afdeling, som lukkede i 2016 pga. besparelser.

Samlingen indeholdt bl.a. spolorme fra børn på glas og en fascinerende kronologi af bloddyrkningssystemer fra hele verden. Samlingen var tæt knyttet til den nu pensionerede overlæge Jørgen Prag, som havde en forkærlighed for bloddyrkningssystemer. I august 2018 tog museet for alvor hul på sagen, og jeg rejste som samlingsmedarbejder til Kongens Lyngby for at besøge Prag og høre ham fortælle om de mange spændende genstande.

Senere mødtes vi i Viborg for at se nærmere på den spændende samling.

Hele arbejdet har været meget givende og spækket med fortællinger fra de to overlæger og to bioanalytikere fra afdelingen.

Starten på mikrobiologien i Viborg

I Danmark kan man ikke sige mikrobiologi uden at sige Statens Serum Institut. I starten af 1900-tallet servicerede instituttet hele Danmark med mikrobiolo-